کەف و کوڵی گەشەکردن و هەنگاونان بە شێوازێکی بەرچاو لە ناوچەیەکەوە بۆ ناوچەیەکی دی دەگۆڕێ ، بۆ نموونە ناوچەی موکریان و تەنانەت شاری سنە و دەوروبەری ڕەنگە زیاتر هەنگاوی بەرەو پێشچوون و تایبەتمەندی لە دەوروبەری کرمانشان و ئیلام و تەنانەت ئەو کوردانەشی کە دەکەونە چوارچێوەی کوردستانی هەمەدانەوە زیاتر بێت ، چونکە ئەم شار و ناوچانەی دوای رادەیەکی زیاتر کەوتوونەتە ژێر کاریگەری زمان و ئەدەبیات و باری رووناکبیری فارسییەوە و کەمتر ئاشنایەتی و پەیوەستبوونیان بە زمان و ئەدەبیاتی کوردییەوە هەیە ، جگە لەوەی دانیشتوانەکەیشی بە درێژای ڕۆژگار و ماوەیەکی زۆرە لە کاریگەری و خەسڵەتەکانی کۆمەڵگای کوردەواری دوورکەوتوونەتەوە ، کەچی لەگەڵ ئەوەشدا لێرە و لەوێ گەلێك دەنگی جۆربەجۆر و گەلێ چالاکی رووناکبیری لەم تەوەرییەی کوردستانیشەوە سەری هەڵداوە و ویستوویانە هەرچۆنێك بێت ئەو کۆت و بەند و سنوورە دروستکراوە ببەزێن ، کە بە درێژای مێژوو ڕێگر و قۆرتی گەورەبوون لە ڕێگای تێکەڵ بوونیان بە کۆمەڵی کوردەواری ، لەگەڵ ئەوەشدا دەینووسن و کاری لەسەر دەکەن بیگەیەننە خوێنەر و رووناکبیرانی کورد لە زۆربەی ناوچەکانی کوردستاندا ، لەم بارەیشەوە خۆ ئەگەر زۆر پێ لەسەر گەشەکردن و هەنگاونانی شیعر و ئەدەبیاتی کوردی لەم تەوەرەدا دابگرین , بەتەواوی ئەوەمان لا روون دەبێتەوە ، کە ژنە شاعیری کەڵوڕ و ئیلامی (ناهیدەی محەمەدی) لەم سەر و

ناهیدەی محمدی

بەندەدا تا رادەیەکی باش ئەو کۆت و بەند و کۆسپانەی بڕیوە و بەزاندووە ، کە زۆردار جەختی لەسەر دەکرێتەوە ، هەرچەندە کەسێکی وەك (ناهیدەی محەمەدی) ناکرێ بڵێین: سەد دەر سەد لە رووی داهێنانی شیعری ئەفراندنی شیعرییەوە لە گیانی تەقلیدیەت و لاسایکردنەوەی شاعیرانی پێش خۆی جیاوازییەکی یەکجار گەورەی هەیە و بە زۆرێك هەنگاوی گەورەی ئەوتۆی نابێ ، کە تەراووزیەکی بێوێنەی لە شیعری کوردی ناوچەی ئیلام , لوڕستان و کرمانشان هێناوەتە کایەوە ، بەڵکو ئەم ژنە شاعیرە لە ماوەی خوێندنەوە و بەدواداچوونمان بۆ هەردوو دیوانی یان کۆمەڵە شیعری (هاواری بەڕوو) و (دەرەوە چەپلی شەکەت) ، کە لەم ساڵانەی دوایدا لە وڵاتی ئێران و کوردستانی ڕۆژهەڵات هەریەکە و بە تیراژی (٣٠٠٠) هەزار دانەی لێ

بڵاوکردووەتەوە ، مژدەی ئەوەمان دەداتێ و پێ دەبەخشێ ، کە کاروانی شیعر و ئەدەبیاتی کوردی دوای (مەلا پەرێشان و ڕەزا ئەکبرخانی کەڵوڕ) لەم ناوچەیە و لەم بەشەی کوردستاندا بەردەوامی و هەنگاوی دیار و گەرم و گوڕی خۆی لەدەست نەداوە و جگەلە هەموو ئەوانەش (ناهیدەی محەمەدی) کە دەنووسێ و بەرهەمی خۆی بلاودەکاتەوە ، یەکەم جار ئەوەت بۆ دەردەکەوێت ، کە ئەم ژنە شاعیرە بۆ خۆی کەسێکی خوێندەوار و بەئاگایە لە شیعر و ئەدەبیات و شاعیرانی پارچەکانی تری کوردستان و لە هەوڵی ئەوەشدا بووە ، کە بەرهەم و نووسینەکانیان بخوێنێتەوە ، سەرەڕای ئەوەش لە ماوەی بەدواداچوون و خوێندنەوەی شیعرەکانیدا ، دەبینی ڕۆژانە لەو ڕوواو و کارەسات و نەهامەتی و گۆڕانکارییانەی کە بەسەر ناوچەکانی تری کورستاندا هاتوون ، ئەو هەر نەك لێیان بێئاگا نەبووە ، بەڵکو هەرچەندە بە شێوازێکی سادەش بێ شیعری بۆ وتوون و هەموو هەست و بە ئاگاییەکی خۆی لەو بارەیەوە دەربڕیوە ، بۆ نموونە لە باسکرنی کارەساتێکی وەك هەڵەبجەدا کە لە (١٦-٣-١٩٨٨) لە لایەن ڕژێمی بەعسی لەناوچووە و کیمیاباران کرا ، (ناهیدەی محەمەدی) لە پارچە شیعرێکی پاراو و لە ژێر ناونیشانی (وەنوو هاتمە) ، ئاوا هەست و بۆچوونی خۆی دەردەبڕێ ، کە لە بەشێکیاندا دەڵێ:

وەنوو هاتمە تا دەروو بوشم
تەرم بی بەشیت وە شیعرم کیشم
وەنوو هاتمە تا بوشیم مینی

غەم و پەژارەم لە دڵم سنی؟
هاتمە بوشیم منیش شکیامە
وە جەوری زاڵم منیش سوزیامە

ئەم هۆنراوەیەش بۆ خۆی تا رادەیەك بریتییە لە دەقێکی سەربەخۆ وەك لە بەشێکی تری هۆنراوەکەیدا بەم شێوەیە ئەبێتە هاوخەمی خەڵکی دانیشتوانی شاری هەڵەبجە و بە سەلیقەیەکی شیعری جوانەوە دەنووسێ:

وەی ڕا هەڵەبجە ، دوورە لە شارەیل
ئەوجە مەزڵومی تەمام کوردەیل
وەی ڕا هەڵەبجە ، کەس ڕای نەگیرس
چەوێ عەدالەت وە پێ نەنوو ڕس
کوردستان گشتی جی زەر و غەمە
سەد دەفتەر بوشم لێ دەردە ، کەمە

لە شوێنێکی دیشدا کە دەقێکی بۆ (خێڵی گەورەی ماڵشاهی) ناوچەی ئیلامی کوردستانی ڕۆژهەڵات نووسیوە بە نەفەس و لێکدانەوەیەکی زۆر وردەوە وێنەی لادێ و ژیانی لادێ نیشینی کوردەواری و ژیانی ڕۆژانەیان و باسکردن لە چۆنیەتی کار و فرمان و نەریتی کۆمەڵی کوردەواری ئەو ناوچەیەمان بە بیر دەخاتەوە ، بە جۆرێك لە چوارچێوەی ئەو شیعرەیدا دەیان زاراوە و وشەگەلی وەك: نانی ساجی ژێر دەوار , داس و گەلەدزەو , مەتەڵ , گۆرانی چڕ , دەهۆڵ و هەڵپەرکێی کوردەواریمان بۆ وێنە دەکێشێ و لەهەمان تێکستدا دەکەوێتە قسە و گفتوگۆ لەگەڵیاندا: